

BUDGET 2020

9. Notat om forskellige praksistyper

Regionsrådets budgetkonference den 17. og 18. september, 2019

REGION NORDJYLLAND
- i gode hænder

DE FORSKELLIGE PRAKSISTYPER OG MULIGHEDEN FOR AT SAMMENLIGNE ØKONOMI

1 Praksistyper, økonomi og rammebetingelser

Region Nordjyllands forsyningspligt i forhold til almen medicinske tilbud i primærsektoren tilvejebringes på forskellig vis. Overenskomst om almen praksis, forhandlet mellem Regionernes Lønnings- og Takstnævn og Praktiserende Lægers Organisation leverer hovedparten af den almen medicinske lægedækning og aktivitet i primærsektoren (93,6 % grp. -1 sikrede i 2018). En mindre del sikres via udbudsklinikker (5,3 %) og regionsklinikker (1,1 %).

Selvom der i alle tre tilfælde leveres et almen medicinsk primærsektor-tilbud som opfylder ensartede mindste kriterier, er rammebetingelserne for, hvordan de tre forskellige typer for tilbud tilvejebringes meget forskellige. Som en konsekvens heraf er økonomi og omkostninger for de tre typer også helt forskellig. Rammebetingelserne for de forskellige praksistyper illustreret i tabel 1. nedenfor

Tabel 1 - Oversigt over praksistyper inden for almen praksis i Region Nordjylland.			
	Overenskomstløsning	Udbudsløsning	Regionsklinik
Aftaleform	National overenskomst forhandlet mellem Regionens Lønnings- og Takstnævn (RLTN) og Praktiserende Lægers Organisation (PLO)	Regionale udbud, hvor det er muligt at definere krav til service, kvalitet mv. i forbindelse med udbuddet	Regionalt driftsområde, hvor Regionsrådet i Region Nordjylland definerer rammerne
Indehaver af ydernummer	Den praktiserende læge	Region Nordjylland, men driften varetages af en privat aktør	Region Nordjylland
Varighed	0 – 99 år. Typisk mere + 20 år	Defineres i forbindelse med udbudsforretningen, typisk 3-5 år	Fra få måneder og op til 6 år
Styringsmodel	Overenskomst (Paritetisk system m./ samarbejdsudvalg)	Kontraktstyring	Regionalt driftsområde, hvor Regionsrådet i Region Nordjylland definerer rammerne og vilkår
Økonomi (dagtid)	Følger overenskomst om almen praksis, herunder: <ul style="list-style-type: none">• Basishonorar• Ydelseshonorar• Differentieret basishonorar• Forløbsydelse• Praksisomkostningshonorar• Fondsindbetalinger• Lokalaftaler• Kvalitetsmidler mv.	Pris pr. patient pr. år Passanthonorar	Faktiske udgifter

Ydelser	Jf. Overenskomsten	Jf. kontrakten (Passanthonorar jf. overenskomsten aftalt i kontraktform)	Regionalt driftsområde, hvor Regionsrådet i Region Nordjylland definere rammer og serviceniveau.
Regionale udgifter i interval pris pr. pt. (2018)	977 – 2.383 kr.	1.266 – 1.994 kr.	2.158 – *3.519 kr.

*Pris pr. patient for Regionsklinik Læsø, hvor der er en døgnvagtsforpligtigelse.

Ud over de ovennævnte praksistyper opretter Region Nordjylland i visse tilfælde også midlertidige lægetilbud, når dette er nødvendigt. Dette kan f.eks. være ved en læges pludselige ophør, i situationer hvor et områdes læger ikke kan tage flere patienter, og der derfor er borgere, der potentielt kan stå uden læge, eller som overgangsperiode i forbindelse med et ophør, hvor der er indgået bindende aftale om en overenskomst løsning. Disse midlertidige og i flere tilfælde akutte tilbud er i sagens natur mere omkostningstunge end andre praksistyper ift. personale, aftaler mv. Det skyldes både at de ofte er oprettet med meget kort varsel, den midlertidige karakter, men også fordi at de oprettes uanset patienttallet. Det betyder, at der fra tid til anden oprettes klinikker med et lavt patientantal, hvilket giver en højere pris pr. patient. Disse midlertidige tilbud er derfor ikke taget med opgørelsen over Region Nordjyllands udgifter pr. pr. patient til de forskelle praksistyper ovenfor.

Generelt er det vanskeligt at opgøre og sammenligne tal for udgifter til de forskellige typer af praksis. Det skyldes som vist i tabel 1 ovenfor, at økonomien og rammestruktur for de forskellige praksistyper er meget forskellig opbygget, og der er nogle meget forskellige forudsætninger til stede. Derfor er en reel sammenligning meget vanskelig at lave. Eksempelvis har Region Nordjylland ofte i forbindelse med regionsklinikker en række meget store opstartsomkostninger, når nye praksis op startes op, ofte med lave patienttal. Antallet af opstarter være meget stort i et givent kalenderår i forhold til antallet af klinikker i regionen, hvorfor opstartsomkostninger fylder en forholdsmæssig stor andel af de samlede udgifter i et enkelt år. I forbindelse med overenskomstpraksis, som varetager en væsentlig større andel af lægedækningen i primærsektoren, er der langt flere praksis at sprede disse opstartsomkostninger på, ligesom en sådan merudgift ikke er indregnet i udgifterne til disse klinikker, men noget der ligger i de enkelte klinikker (virksomheders) regnskab ift. afskrivning mv.

Ydermere vanskeliggøres en sammenligning på tværs af praksistyper af, at udgifterne kan opgøres på forskellige vis, alt efter hvad der medtages og ikke medtages. Dette er især gældende for klinikker på overenskomst, hvor en del af de regionale udgifter foruden basis- og ydelseshonorar, er indbetalinger til fonde, udvalg m.v. baseret på antal grp. -1 sikrede i praksis. Det er således ikke udgifter Region Nordjylland udbetaler direkte til den enkelte klinik, men derimod udgifter der indbetales til en række nationale fonde og udvalg jf. overenskomstaftalen mellem Regionernes Lønnings- og Takstnævn og Praktiserende Lægers Organisation, som de enkelte klinikker så efterfølgende kan trække på¹. Som udgangspunkt er disse fonde og udvalg alene til brug for klinikker på overenskomst, om end der er gråzoneområder.

I dette notat er der foretaget det metodiske valg, at der tages udgangspunkt i Region Nordjyllands samlede udgifter til de enkelte praksistyper, fordelt på klinikker udtrykt som en pris. pr. patient. Altså hvad udgiften for at tilvejebringe et almen medicinsk tilbud til borgerne i et givet område er.

¹ F.eks. indbetaler Regionen hvert år 1,27 % af de samlede udgifter i dag- og vagttid til lægehjælp det foregående år, til Administrationsudvalget i Praktiserende Lægers Organisation. Administrationsudvalget udbetaler til de enkelte klinikker midler til sygehjælps- og efteruddannelsesformål, hjælp ved fravær i forbindelse med graviditet, barsel og adoption eller til plejevederlag i forbindelse med pasning af døende i nærmeste familie. Det er kun læger og ansatte som er medlem af Praktiserende Lægers Organisation, som kan få refusion.

1 Region Nordjyllands udgifter som pris pr. patient

Region Nordjylland har udarbejdet en opgørelse af pris pr. patient fordelt på de forskellige kliniktyper. For klinikker efter overenskomst (PLO-klinikker) er der kun medtaget de udgifter, som alene tilfalder klinikker efter overenskomst (både individuelle og fælles). Det vil sige, at udgifter til de fonde og udvalg, hvis midler alene tilfalder klinikker på overenskomst, er medtaget som en forholdsmæssig andel pr. patient i klinikken. Der er udelukkende sammenlignet på ydelser i dagtid (mandag-fredag, 8-16). Det er kun klinikker, der har været i almindelig drift i hele 2018, der er medtaget. De udgifter, der er medtaget for de enkelte praksistyper, er opgjort herunder:

- Overenskomstløsninger (PLO-klinikker)
 - Ydelseshonorar, dagtid
 - Basishonorar
 - Personlige honorar (iht. lokalaftaler)
 - Differentieret basishonorar
 - Forløbsydelse
 - Praksisomkostningshonorar
 - KEU-midler
 - Administrationsudvalget
 - Fonden for Almen Praksis
- Udbudsklinikker
 - Pris pr. patient iht. kontrakt
 - Honorar for andres patienter (passanthonorar)
- Regionsklinikker
 - De bogførte udgifter (Lønudgifter, indkøb af utensilier mv., husleje, rengøring etc.)

Der er enkelte udgifter til almen praksis, der ikke er medtaget i den opgørelse. De udgifter der ikke er medtaget er henholdsvis:

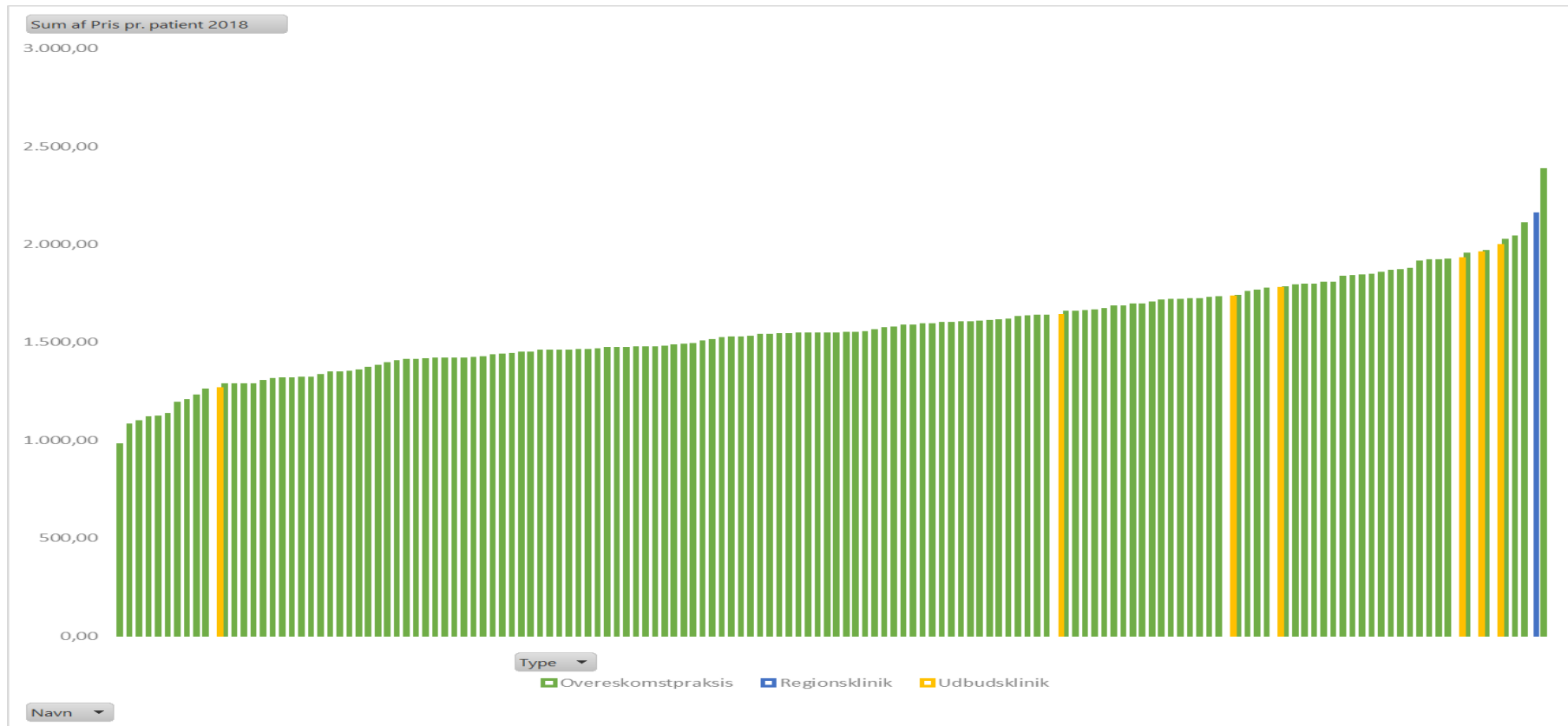
- Alle udgifter til vagtlægeordningen - herunder honorarer, udgifter til lokaler, sygeplejersker m.v. -, da udbuds- og regionsklinikker for nuværende ikke indgår i ordningen.
- Tutorpraksishonorar, da det ikke er en opgave som alle kliniktyper må varetage.
- Udgifter til taxakørsel i dagtid i forbindelse med sygebesøg, da det ikke ved et almindeligt data-træk er muligt at opgøre dette på klinikniveau eller efter kliniktype. Det er samtidig en regional udgift at stille taxakørsel til rådighed for alle kliniktyper på lige vis.

Nedenstående tabel 2 illustrerer de samlede udgifter fordelt på praksistype og pris pr. patient – herunder henholdsvis lavest og højeste pris pr. patient indenfor den pågældende type. Som det fremgår nedenfor er der indenfor overenskomstløsninger og udbudsklinikker en vis variation fra kr. 977 kr. pr. år. pr. patient til kr. 2.383 pr. patient pr. år. For regionsklinikker, var der kun én klinik, som var aktiv hele året 2018.

Tabel 2 - Region Nordjylland samlede udgifter fordelt op praksistype og pris pr. patient – herunder hhv. lavest og højeste pris pr. patient						
	Antal klinikker	Antal sikrede	Udgifter i alt	Pris pr. patient	Laveste pris pr. patient	Højeste pris pr. patient
Total	150	555.523	863.009.248	1.554	977	2.383
Overenskomstløsning	142	520.081	802.013.157	1.542	977	2.383
Udbudsklinikker	7	29.539	48.258.136	1.634	1.266	1.994
Regionsklinikker	1	5.903	12.737.955	2.158	2.158	2.158

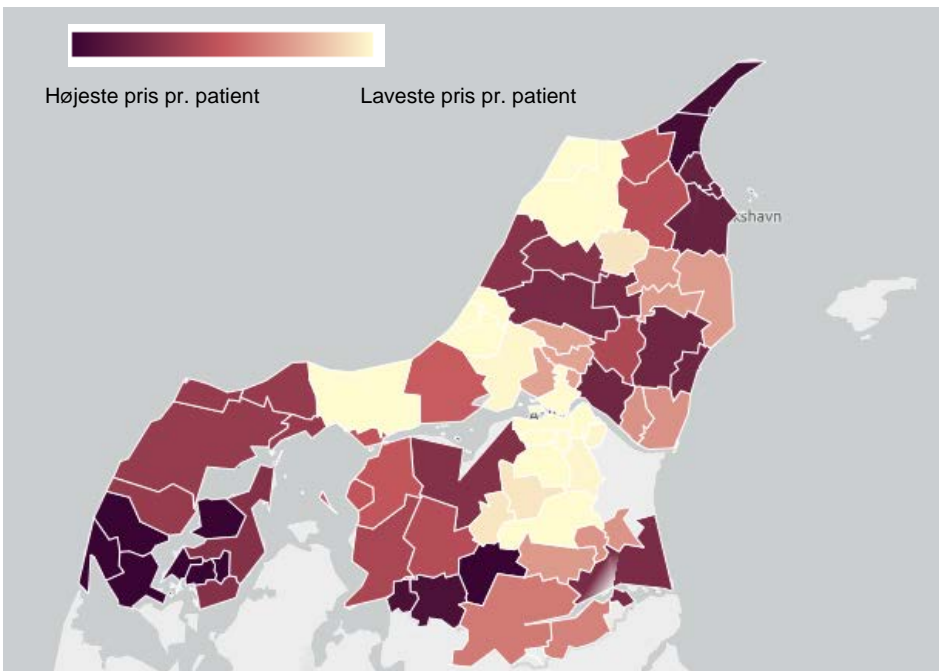
Figur 1 nedenfor viser, hvordan de forskellige praksistyper fordeler sig på pris. pr. patient for alle klinikker i Region Nordjylland, som var aktive i hele 2018. Som det fremgår af figuren er udbuds- og regionsklinikker i den mere omkostningstunge ende af skalaen, om end der også er undtagelser som f.eks. Nordic Medicares klinik i Pandrup, som har en relativt lav pris pr. patient.

Figur 1 - Pris pr. patient for alle klinikker i Region Nordjylland 2018

Den variation, der observeres i Region Nordjyllands udgifter i pris pr. patient for at kunne tilvejebringe et almen medicin tilbud i nærområdet, kan skyldes forskellige forhold, herunder hvordan klinikens drift tilrettelægges, patienttyngde, geografi, antal sikrede mv.

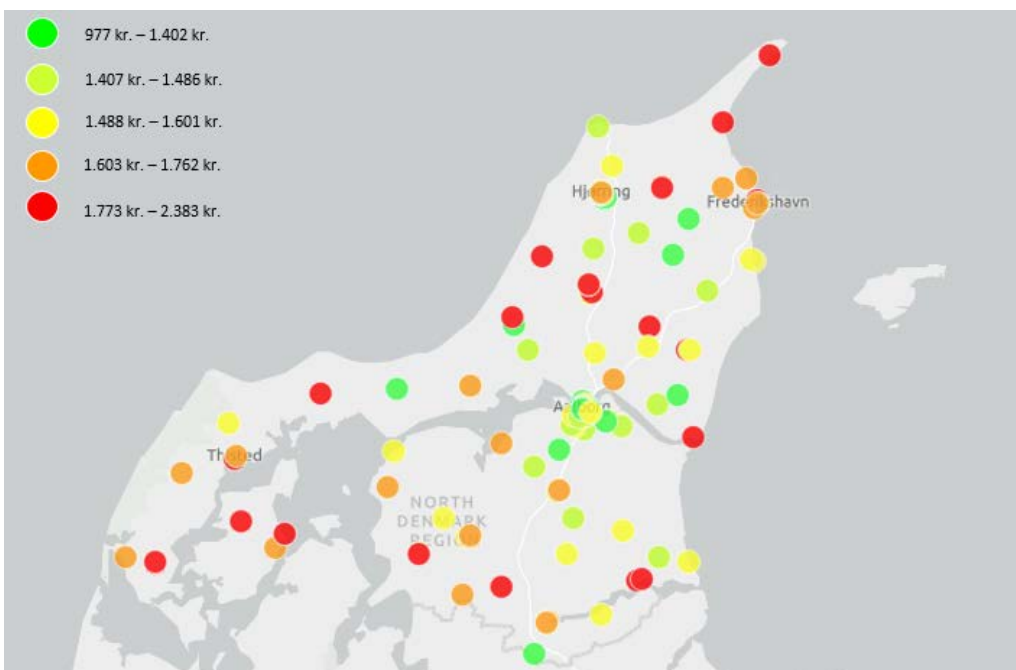
Figur 2 nedenfor viser den gennemsnitlig pris pr. patient i 2018 fordelt på lægedækningsområder (afgræsning i kortet er postnumre). Desto større udgifter Region Nordjylland har, til at sikre et almen medicinsk tilbud i et givet område, desto mørkere farvebelægning.

Figur 2 - Gennemsnitlig pris pr. patient i 2018 fordelt på lægedækningsområder

Som det fremgår af figuren er lægedækningsområderne i Thisted Kommune, Morsø Kommune, Vesthimmerlands Kommune, Brønderslev Kommune og Frederikshavn Kommune karakteriseret ved en større regional udgift i pris. pr. patient i forhold til at kunne tilvejebringe et almen medicinsk primærsektor tilbud.

Tages der udgangspunkt i de regionale udgifter i pris pr. patient på klinik niveau, hvor hver klinik inddeles i én af fem prisgrupper afhængig af pris pr. patient, og hvor hver prisgruppe repræsenterer 20 % af klinikkerne i regionen, fås nedenstående figur 2. De 20 % billigste klinikker er grønne, de 20 % dyreste klinikker er røde.

Figur 3 - Gennemsnitlig pris pr. patient i 2018 fordelt på 5 prisgrupper, inddelt i kvintiler med 20 % i hver gruppe.

Som det fremgår af figur 3 er der selv indenfor de enkelte lægedækningsområder en vis variation, om end der også er en klar tendens til, at klinikkerne i et givet område er sammenlignelige. F.eks. er der ingen klinikker i den mindst omkostningstunge prisgruppe i Vesthimmerlands Kommune.

Tabel 3 – Total for Region Nordjylland ift. antal sikrede, udgifter i alt og pris pr. patient fordelt på praksistype				
	Antal klinikker 2018	Antal sikrede 2018	Udgifter i alt 2018	Pris pr. patient 2018
Total	150	555.523	863.009.248	1.554
Overenskomstløsning	142	520.081	802.013.157	1.542
Udbudsklinikker	7	29.539	48.258.136	1.634
Regionsklinikker	1	5.903	12.737.955	2.158

Tabel 3 viser prisen pr. patient for de forskellige praksistyper i for hele Region Nordjylland, og er identisk med den tidligere præsenterede tabel 2. Tabellen udgør en total for Region Nordjylland, hvor de to efterfølgende tabeller segmenterer efter henholdsvis lægedækningsområder **med** regions- eller udbudsklinik (tabel 4) og lægedækningsområder **uden** regions- eller udbudsklinik (tabel 5).

Tabel 4 – Total for lægedækningsområder uden regions- eller udbudsklinik ift. udgifter i alt og pris pr. patient fordelt på praksistype.				
	Antal klinikker 2018	Antal sikrede 2018	Udgifter i alt 2018	Pris pr. patient 2018
Overenskomstløsning	116	449.185	682.361.630	1.519

Som det fremgår af tabel 4 ovenfor, er overenskomstløsninger i områder, hvor der ikke er regions- eller udbudsklinikker, generelt mindre omkostningstunge end den gennemsnitlige pris pr. patient for overenskomstløsninger på 1.542 kr. (som fremgår af tabel 3).

Tabel 5 – Total for lægedækningsområder med regions- eller udbudsklinik ift. udgifter i alt og pris pr. patient fordelt på praksistype.				
	Antal klinikker 2018	Antal sikrede 2018	Udgifter i alt 2018	Pris pr. patient 2018
Total	34	106.338	180.647.618	1.699
Overenskomstløsning	26	70.897	119.651.528	1.688
Udbudsklinikker	7	29.539	48.258.136	1.634
Regionsklinikker	1	5.903	12.737.955	2.158

Som det fremgår af tabel 5 ovenfor, er overenskomstløsninger i områder, hvor der ligeledes regions- eller udbudsklinikker, generelt mere omkostningstunge end den gennemsnitlige pris pr. patient for overenskomstløsninger på 1.542 kr. (som fremgår af tabel 3). Der er således en mérris på 146 kr. svarende til 9,5 %, for klinikker efter overenskomst i områder **med** regions- eller udbudsklinik i forhold til det samlede gennemsnit for hele Region Nordjylland.

På baggrund af figur 1 - 3 og tabel 3 – 5 kan det altså konkluderes, at der er en sammenhæng mellem geografi og pris pr. patient. Det ses, at de dyreste områder også i høj grad er de områder, hvor der er enten udbuds- eller regionsklinik. Samtidig kan det konkluderes, at de højere priser i disse områder ikke udelukkende skyldes tilstedeværelse af en udbuds- eller regionsklinik, men at overenskomstløsninger også er dyrere i disse områder end i områder uden en udbuds- eller regionsklinik. Der er således en mérris på 169 kr. svarende til ca. 11 %, for klinikker efter overenskomst i områder **med** regions- eller udbudsklinik i forhold til områder **uden** regions- eller udbudsklinik.

Derudover observeres det, at klinikker efter overenskomst i områder med udbuds- eller regionsklinik i gennemsnit er dyrere end udbudsklinikkerne. Tal for de enkelte lægedækningsområder med regions- eller udbudsklinik fremgår af tabel 6 nedenfor.

Tabel 4 - Pris pr. patient i 2018 for lægedækningsområder, hvor der er enten regions- eller udbudsklinik.					
Lægedækningsområde	Gennemsnit	Pris Region- eller udbudsklinik	Billigste overenskomstløsning	Dyreste overenskomstløsning	Gennemsnit overenskomstløsning
Thisted	1.665	1.957 1.733	1.117	1.921	1.631
Hurup	1.842	1.927	1.611	2.383	1.820
Erslev	2.010	2.158	1.834	1.834	1.834
Dronninglund	1.709	1.994	1.589	1.589	1.589
Brovst	1.592	1.637	1.407	1.407	1.407
Pandrup	1.387	1.266	1.779	1.779	1.779
Frederikshavn	1.722	1.777	1.477	2.108	1.710

Regionens udgifter pr. patient pr. år i primærsektoren (alle typer) varierer fra klinik til klinik på baggrund af eksempelvis patienttyngde, organisering samt lokale forhold. Ovenstående tabel viser lægedækningsområder, hvor der er udbudsklinikker og Regionsklinik Øster Jølby.

Sammenfattende kan følgende pointeres:

- Thisted: i lægedækningsområdet er Alles lægehus Frøstrup den dyreste klinik. Nordic Medicare ligger i midten.
- Hurup: Den dyreste klinik er en overenskomstløsning. Udbudsklinikken ligger i midten.
- Brovst: Udbudsklinikken er den dyreste.
- Dronninglund: Udbudsklinikken er den dyreste.
- Pandrup: Udbudsklinikken er den billigste.
- Frederikshavn: Den dyreste klinik er en overenskomstløsning. Udbudsklinikken ligger i midten.
- Erslev: Regionsklinik Øster Jølby er den dyreste i 2018, men dette var ikke tilfældet i 2017.